

FRAZEMI (ŽIVALI)

V tem učnem listu si bomo pogledali nekatere najpogostejše frazeme, ki vsebujejo živali. V spodnjih razpredelnicah najdeš frazeme s primeri in njihovimi pomeni. Kot boš videl, je med frazemi z živalmi veliko primerjav. Pri nekaterih lahko uporabimo različne glagole glede na kontekst (npr. biti/obnašati se/gledati se/živeti kot pes in mačka).

PES, MAČKA, MIŠ

primer	frazem	pomen
<i>Ker ni zjutraj nič jedel, je bil do kosila že lačen kot pes.</i>	biti lačen kot pes	biti zelo lačen, sestradan
<i>Finančno stanje države je trenutno na psu.</i>	biti na psu	biti v težkem položaju, na dnu
<i>Nič mu ne verjemi, on laže, kot pes teče.</i>	lagati, kot pes teče	zelo lagati
<i>Ko je začel govoriti o denarju, je vsem postalo jasno, kam pes taco moli.</i>	vedeti/ugotoviti, kam pes taco moli	vedeti, kaj je pravi ali skrivni namen nekoga
<i>Bolje bo, da Miha in Tine ne sedita skupaj, zadnje čase sta kot pes in mačka.</i>	kot pes in mačka	sovražiti se, biti zelo nenaklonjen drug drugemu
<i>Nobene stvari ni znala povedati naravnost, ampak je hodila kot mačka okrog vrele kaše.</i>	hoditi/vrteti se kot mačka okrog vrele kaše	obotavljati se, ne upati se lotiti jedra problema
<i>Kaj je tako smešno, da se režite kot pečeni mački?</i>	režati se kot pečeni maček	smejati se na ves glas, z odprtimi usti
<i>Vedno je pomagal drugim, čeprav je bil sam reven kot cerkvena miš.</i>	reven kot cerkvena miš	zelo reven
<i>Da je ne bi prebudil, je po stopnicah hodil tiho kot miška.</i>	tiho kot miška	zelo tiho

PTICE

primer	frazem	pomen
<i>Ko sem bil mlad, sem živel kot ptiček na veji.</i>	živeti kot ptiček na veji	biti brez skrbi, živeti svobodno
<i>Vedno so radi poslušali njegove pesmi, pel je kot ptiček.</i>	peti kot ptiček	zelo lepo peti
<i>Odkar sta se spoznala, sta kot dva golobčka.</i>	biti kot dva golobčka	biti zelo zaljubljen
<i>Ko še ni bilo televizije, so vsi hodili s kurami spat.</i>	hoditi s kurami spat	hoditi spat zelo zgodaj
<i>Okoli stavbe je letal kot ura brez glave in iskal pravi vhod.</i>	teči/letati kot kura brez glave	biti zelo zmeden, raztresen

BIK, TELE, VOL, KRAVA, OVCA, KONJ

primer	frazem	pomen
<i>Čas je, da zgrabite bika za roge, naloga se ne bo sama napisala.</i>	zgrabiti bika za roge	lotiti se zahtevne naloge
<i>Ko so mu prvič pokazali pametni telefon, je gledal kot tele v nova vrata.</i>	gledati kot tele/bik v nova vrata	neumno, začudeno gledati
<i>Po daljšem teku sem vedno tako lačen, da bi še vola pojedel.</i>	(tako) lačen, da bi še vola pojedel	zelo lačen, sestradan
<i>Nova rdeča očala se mu podajo kot kravi sedlo.</i>	pristajati/podati se komu kot kravi sedlo	sploh ne pristajati
<i>V družini samih vrhunskih športnikov je Mitja veljal za črno ovco.</i>	črna ovca	nekdo, ki izstopa v negativnem smislu, je nezaželen ali izobčen
<i>Ko najdete delo, ki vas veseli, ste že na konju.</i>	biti na konju	uspeti, doseči cilj
<i>Ker se je z gradnjo hotela zelo mudilo, so delavci cele dneve garali kot črna živina.</i>	garati kot konj/črna živina	zelo veliko in trdo delati

RIBA, RAK

primer	frazem	pomen
<i>Milan je zdrav kot riba, že več let ni bil pri zdravniku.</i>	biti zdrav kot riba	biti zelo zdrav
<i>Tina se je v novi službi počutila kot riba na suhem, zato je kmalu poiskala drugo delo.</i>	počutiti se kot riba na suhem	neugodno, neprijetno se počutiti
<i>Jure se je hitro navadil na življenje v večjem mestu, zdaj se v Londonu počuti kot riba v vodi.</i>	počutiti se kot riba v vodi	ugodno, prijetno se počutiti
<i>Ko je zagledala svojo simpatijo, je zardela kot kuhan rak.</i>	zardeti kot kuhan rak	zelo zardeti
<i>Če ne bodo zaposlili novih delavcev, bo šlo podjetje kmalu rakom žvižgat.</i>	iti rakom žvižgat	propasti ali umreti

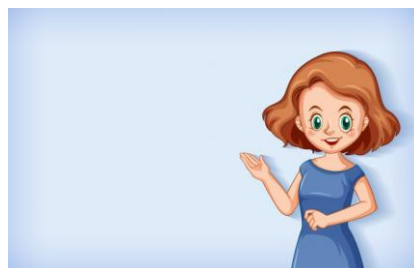
ČEBELA, MRAVLJA, SRŠEN, MUHA

primer	frazem	pomen
<i>Jure je bil priden kot mravlja in delal od jutra do večera.</i>	biti priden kot čebela/mravlja	biti zelo delaven, marljiv
<i>Zakaj se cel čas presedaš, kot da imaš sršene v riti?</i>	imeti sršene v riti	biti zelo nemiren
<i>Mislím, da delaš iz muhe slona, to težavo bomo zlahka odpravili.</i>	delati iz muhe slona	pretiravati, napihovati
<i>Z novim albumom je dokazala, da ni le muha enodnevnica, ima namreč vse več oboževalcev.</i>	muha enodnevnica	nekaj, kar je zelo kratkotrajno, hitro izgubi vrednost
<i>Ko je bil lačen, je bil vedno siten kot podrepna muha.</i>	podrepna muha	nekdo, ki je zelo vsiljiv, nadležen ali zoprn
<i>Če potujete z avtobusom, ubijete dve muhi na en mah: med vožnjo si lahko spočijete in hkrati privarčujete denar.</i>	ubiti dve muhi na en mah	z enim dejanjem opraviti dve stvari

DRUGE ŽIVALI

primer	frazem	pomen
<i>Če bodo še naprej tako hiteli in bili površni, si bodo naredili medvedjo uslugo.</i>	narediti komu medvedjo uslugo	narediti nekaj, kar nekemu bolj škodi kot koristi
<i>Možnost za zmago je sicer majhna, a do konca se bomo borili kot levi.</i>	boriti se kot lev	zelo vztrajno, pogumno se boriti
<i>Med bojem je dokazal, da je neustrašen in pogumen kot lev.</i>	biti pogumen kot lev	biti zelo pogumen
<i>Vsi so se strinjali, da je na odru deloval kot slon v trgovini s porcelanom.</i>	biti kot slon v trgovini s porcelanom	biti zelo neroden, nespreten
<i>Ko je mama zagledala črepinje po tleh, je postala besna kot ris.</i>	biti jezen/besen kot ris	biti zelo jezen, razjarjen

Zapomni si: frazemi so stalne besedne zveze, ki imajo drugačen pomen kot posamezne besede, ki jih sestavljajo. Frazemov ne moremo prosto spreminjati (npr. nadomeščati besed s sopomenkami) ali jih dobessedno prevajati v tuji jezik.

VAJE

Dopolni frazeme z ustreznimi besedami.

Kdaj bo kosilo? Tako sem lačen, da bi še _____ pojedel.
Videli so jo, kako je letala okoli hiše kot kura _____.
Ker je bil najmlajši, so ga imeli za _____ ovco.
Daj, zgrabi bika _____ in naredi domačo nalogo!
Zakaj si tako nemiren – imaš _____ v riti?
Ko ga je učiteljica poklicala pred tablo, je zardel kot _____.
Zaradi pomanjkanja snega je šla smučarska sezona _____ žvižgat.
Poglej ju, kako se držita za roke – kot dva _____.

Popravi napačne oblike frazemov.

Odkar se je preselila na podeželje, živi kot ptiček na drevesu.
Med odraslimi se je vedno počutila kot riba na kopnem.
Ker je zjutraj zgodaj vstajala, je hodila s kravami spat.
Cel dan je garal kot pes in zaspal takoj, ko je legel v posteljo.
Ni želela priznati, kaj je storila, in se je cel čas samo vrtela okrog ognja.
Nikar mu ne povej, kaj se je zgodilo, jezen bo kot lev!

V spodnjih povedih podčrtaj frazeme in s svojimi besedami razloži, kaj pomenijo.

Ko je zahteval njene osebne podatke, je že vedela, kam pes taco moli.

Če pred nakupom novega avtomobila ne boš dobro razmislil, kaj potrebuješ, si boš naredil medvedjo uslugo.

Mislím, da gre pri tej pevki še za eno muho enodnevnico.

Bili smo že skoraj na konju, pa se je pojavila še ena težava.

REŠITVE

Dopolni frazeme z ustreznimi besedami.

*Kdaj bo kosilo? Tako sem lačen, da bi še **vola** pojedel.
Videli so jo, kako je letala okoli hiše kot kura **brez glave**.
Ker je bil najmlajši, so ga imeli za **črno** ovco.
Daj, zgrabi bika **za roge** in naredi domačo nalogo!
Zakaj si tako nemiren – imaš **sršene** v riti?
Ko ga je učiteljica poklicala pred tablo, je zardel kot **kuhan rak**.
Zaradi pomanjkanja snega je šla smučarska sezona **rakom** žvižgat.
Poglej ju, kako se držita za roke – kot dva **golobčka**.*

Popravi napačne oblike frazemov.

*Odkar se je preselila na podeželje, živi kot ptiček na **veji**.
Med odraslimi se je vedno počutila kot riba na **suhem**.
Ker je zjutraj zgodaj vstajala, je hodila s **kurami** spat.
Cel dan je garal kot **konj/črna živina** in zaspal takoj, ko je legel v posteljo.
Ni želela priznati, kaj je storila, in se je cel čas samo vrtela okrog **vrele kaše**.
Nikar mu ne povej, kaj se je zgodilo, jezen bo kot **ris**!*

V spodnjih povedih podčrtaj frazeme in s svojimi besedami razloži, kaj pomenijo.

*Ko je zahteval njene osebne podatke, je že vedela, kam pes taco moli.
= kaj je imel za bregom; kaj je bil pravi namen*

*Če pred nakupom novega avtomobila ne boš dobro razmislil, kaj potrebuješ, si boš naredil medvedjo uslugo.
= ne boš naredil nič dobrega, imel boš več škode kot koristi*

*Mislím, da gre pri tej pevki še za eno muho enodnevnico.
= za pevko, ki bo uspešna zelo kratek čas*

*Bili smo že skoraj na konju, pa se je pojavila še ena težava.
= skoraj nam je že uspelo*